

TÁJHÁZI „TEKERGŐ”

TÁJHÁZ

Helytörténeti és Néprajzi Gyűjtemény

7936 Szentlászló, Zrínyi u. 15.

Foglalkoztató füzet

a szentlászlói Tájház - Helytörténeti és Néprajzi Gyűjteményének megismeréséhez

Szeretettel köszöntjük a kedves Látogatónkat!

A tájházi séta során megismerkedhet a zselici tájjal, annak természeti értékeivel, Szentlászló község múltjával, jelenével, valamint az itt élt, élő németek és magyarok tárgyi és szellemi néprajzával.

Jó munkát, kellemes időtöltést kívánunk!

Szentlászló község Baranya megye északnyugati részén, a Dél-Zselicben, a 67-es út mentén található.

1. Jelöld be a térképen Szentlászlót!

FÖLDRAJZI TÁJEGYSÉG

A Zselic erdőben és vadban bővelkedő dombvidék. Itt található a több mint 8000 hektár területű Zselici Tájvédelmi Körzet, amely először kapta meg Európában a Csillagoségbolt-park minősítést.

Az emeleten a Kockavarázs játékok segítségével megismerkedhetsz a Zselicben található növényekkel és állatokkal.

TÁJHÁZ

A Tájház 2003-ban nyílt meg. Az épület tulajdonosa Stefan Fath, németországi lakos, aki visszavásárolta a nagyszülői-szülői házat, majd felújította. Négy helyiséget átadott az önkormányzatnak a Helytörténeti és Néprajzi Gyűjtemény elhelyezése céljából.

2. Az első teremben adatokat találsz a falu történetéről, lakosságáról, neves szülötteiről. Ezek alapján próbáld kitölteni a következő feladatot!

Igaz – Hamis? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A település neve a kezdetektől Szentlászló volt. I – H
- A 20. század elején a lakosság többsége német. I – H
- 1947-1948-ban a faluból a németek nagy részét kitelepítették, helyettük felvidéki magyarokat telepítettek be. I – H
- Szirmayné Bayer Erzsébet, Szentlászlón született festőművész a képein az itt élő horvát lakosság életét, népviseletét, szokásait festette meg. I – H
- A szentlászlói németek szokásait, dalait, mondáit falunk szülötte, dr. Vargha Károly gyűjtötte össze. I – H

GAZDÁLKODÁS

A lakosság állattenyésztéssel és földműveléssel foglalkozott. Később egyre több volt köztük a mesterember (pl.: kőműves, ács, bognár, kovács, szabó stb.).

3. Ki mit készített? Kösd össze az összetartozókat!

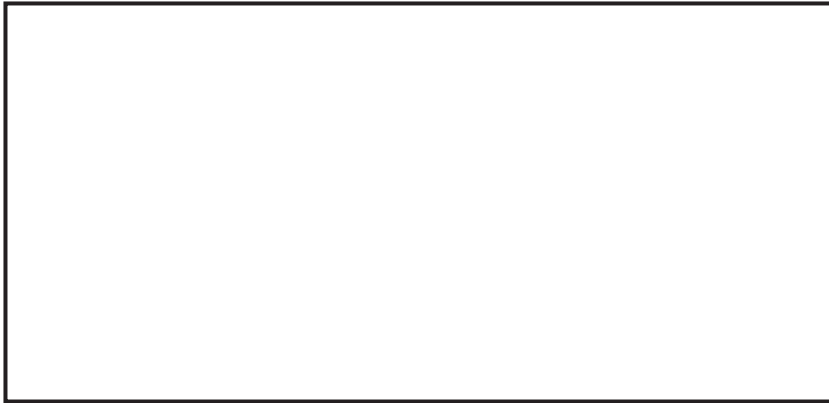
bognár	háztető
kovács	kocsikerék
ács	liszt
kádár	patkó
molnár	hordó

TISZTASZOBA

A ház utca felőli helyiségét nevezték tisztaszobának vagy „szépszobának”. Ünnepekkor (pl.: karácsony, húsvét stb.), nagyobb családi események alkalmával (pl.: születés, esküvő, ravatalozás stb.) használták. A szoba a család vagyoni helyzetére is utalt.

4. Melyik bútordarab nem található a tisztaszobában? Húzd alá!
szék, asztal, ágylámpa, szekrény, téka, láda, tálasfogas

5. A tisztaszobában a legrégebbi bútor a festett láda.
Tervezz, rajzolj mintát az itt látható láda oldalára!

VALLÁSOSSÁG

A faluban többségében római katolikusok laktak. A tisztaszobában nagyon sok vallással kapcsolatos tárgyat helyeztek el. Itt állították fel a házi oltárt, amely a szobába belépővel szemben, az ablakok között volt.

6. Sorolj fel 5 ilyen tárgyat!

1.
2.
3.
4.
5.

7. Több szentnek a szobra megtalálható községünkben.

Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szentek nevével!

Nepomuki Szent a hidak, vizek védőszentje, a gyónási titok vértanúja.

Szent a jószágirtó gazdák, pásztorok védőszentje. Tisztelete különösen a németek lakta területeken terjedt el.

NÉPVISELET

A tisztaszobában található a szentlászlói német népviselet bábukon bemutatva.

8. Az emeleten A szentlászlói németek viselete a 20. század első felében című játékkal jobban megismerheted az egyes életkorok viseletét. Párosítsd össze a képeket!

A vőlegény és a menyasszony viseletének jellegzetessége volt a szalagokkal díszített rozsmaringág. A vőlegény kalapdíszét, a menyasszony nagy és kiskoszorúját a jegygyűrűkkel együtt az esküvő után bekereteztették, beleírva a monogramokat és az esküvő évszámát.

9. Nézd meg a bábun a menyasszony viseletét, és írd le!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Hány menyasszonyi koszorú („kiskoszorú” és „nagy koszorú”együtt) található a múzeumban?

A népviseleti darabok között különösen szépek a lábbelik, a tutyik sokféle mintázatukkal. Az alapanyagot, a gyapjút maguk fonták és festették meg. Öt kötőtűvel kötötték, a szélét körülhorgolták, majd színes gyapjúfonallal „cifrálták” (keresztzemes hímzés), végül gyapjúszalagot fűztek bele. A talpára zsákvásznat varrtak.

SZOKÁSOK

Az ember életéhez számos szokás kapcsolódott a születéstől a halálig (pl.: keresztelés, legény-, leányavatás, lakodalom, temetés). A dolgok hétköznapiakhoz (pl.: aratás, szüret, kukoricafosztás, disznóvágás stb.), valamint az ünnepekhez, jeles napokhoz (pl.: karácsony, farsang, húsvét, pünkösöd, úrnap stb.) is sok szokás alakult ki.

Christkindl

December 24-én gyermekekből álló köszöntő csoport járt házról házra, előadva betlehemi játékkukat, amelyben szállást kerestek a Jézuskának.

11. Keresd meg a szokásokról készült fotókat az első teremben!

A fotó számát írd a megfelelő szokás mellé!

Keresztelő	☐	Disznóvágás	☐
Úrnap	☐	Aratás	☐
Christkindl	☐	Elsőáldozás	☐
Paprikamenyasszony	☐	Karácsony	☐
Temetés	☐	Esküvő	☐

MINDENNAPI ÉLET TÁRGYAI

A harmadik teremben a mindennapok régi használati tárgyai vannak elhelyezve anyaguk vagy funkciójuk szerint. Ezek közül sokat maguk készítettek el az itt élők (pl.: kendertörő, madzagszövő, mozsár, klumpa stb.), más tárgyakat viszont vásárokbán, piacokon szereztek be (pl.: cserépkorsó, hurkatöltő, fűrész stb.).

12. Keresd meg a számmal jelzett tárgyakat, és írd le a nevüket! A megoldáshoz írd be a táblázatba a megadott betűket! Ha azokat összeolvasod, egy újabb tárgynevet kapsz!

1. felhasználandó betű: 3.
2. felhasználandó betű: 1.
3. felhasználandó betű: 5.
4. felhasználandó betű: 1.
5. felhasználandó betű: 2.
6. felhasználandó betű: 3.
7. felhasználandó betű: 6.
8. felhasználandó betű: 5.

Mi ez?

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Mire használták?

.....

13. Találd ki, minek a készítéséhez használták a következő eszközöket, anyagokat!

- fa, fűrész, véső, vonókés, gyalu, kalapács, bőr, szög, kés.....
- tiló, gereben, rokka, kender, szövőszék, madzagszövő.....
- kötőtű, gyapjúfonal, tű, „hímzőpamuk”, vászon, szalag.....

14. Rakj össze a Kockavarázs játék segítségével egy képet, amely a múzeum egyik tárgyának részletét ábrázolja. Keresd meg a tárgyat! Írd le a nevét, és azt, hogy melyik teremben található!

.....

15. Befejezésül - az eddigi ismeretek összegzéseként - fejtsd meg ezt a keresztrejtvényt!

1. a tájegység neve

2. a táj egyik jellegzetes nagy vadja

3. a táj egyik jellegzetes növénye

4. a községben élő nemzetiség

5. gyapjúból kötött lábbeli

6. házasságkötés más szóval

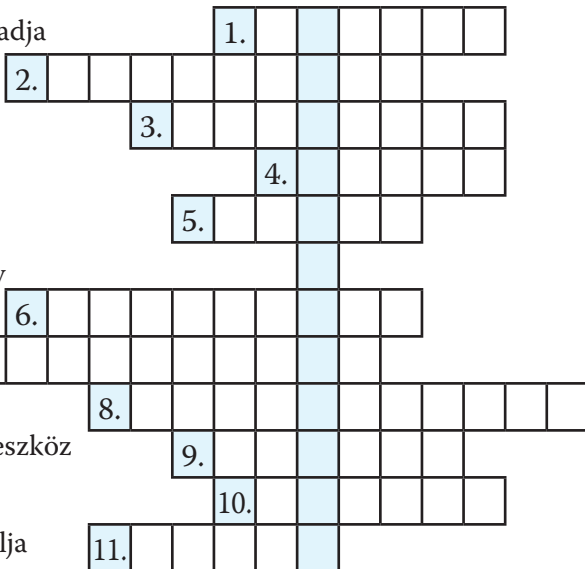
7. a vőlegény és a menyasszony ruhájának szalagos dísz

8. karácsonyi német népszokás

9. a paprika törésére használt eszköz

10. fából készült lábbeli

11. a ló patájának kopását gátolja

Megfejtés:

A gyűjtemény interaktív játékaival további ismereteket szerezhetsz még.
Jó játékot kívánunk!

Köszönjük a látogatást, szeretettel várunk máskor is!

A foglalkoztató füzet a „Helyi kisebbségi hagyományok bemutathatóságának támogatása” című pályázat keretében készült 2013-ban.

Kiadó: Német Nemzetiségi Önkormányzat, Szentlászló

Írta: Budai Györgyné és Budai Kinga

Fotó: Pinczehelyi József

Nyomdai előkészítés: MacMaesro Kft., Pécs

Nyomda: Molnár Nyomda és Kiadó Kft., Pécs